

Vejen Kommune
Område 2 - tilsyn

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Dagtilbud Område 2
Rapporten er hentet: 26.9.2022

INDHOLDSFORTEGNELSE

INTRODUKTION	2
Læsevejledning	2
Dagtilbuddets beskrivelse til læreplanen	3
DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - Redskab til selvevaluering	4
Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	5
Børnesyn og børneperspektiver	7
Børns leg	8
Det brede læringssyn	10
Samspil og relationer.....	11
Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne	12
Evaluerende pædagogisk praksis	14
Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.....	15
Sammenhængende overgange	17
PÆDAGOGISK GRUNDLAG - Ministeriets læreplanskabelon.....	18
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.....	19
Pædagogisk læringsmiljø	19
Samarbejde med forældre om børns læring.....	19
Børn i udsatte positioner	20
Sammenhæng til børnehaveklassen	20
ØVRIGE KRAV	21
Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	21
Inddragelse og samarbejde	22
DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	23
Alsidig personlig udvikling	24
Social udvikling.....	27
Kommunikation og sprog	29
Krop, sanser og bevægelse	31
Natur, udeliv og science.....	35
Kultur, æstetik og fællesskab	38
UDVIKLINGSPLANER	40
EVALUERINGSKULTUR.....	41

INTRODUKTION

I Danmark går stort set alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave hver dag. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte alle børns generelle trivsel og udvikling. Siden 2004 har alle dagtilbud i Danmark skullet arbejde med børns læring med udgangspunkt i en pædagogisk læreplan. Som en del af den pædagogiske læreplan har dagtilbud skullet opstille mål for børns læring inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten i dagtilbud blev det som en del af dagtilbudsaftalen Stærke dagtilbud – alle skal med i fællesskabet fra 2017 aftalt, at der skulle udarbejdes en ny lovgivningsmæssig ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. De nye regler om den pædagogiske læreplan blev vedtaget i Folketinget i maj 2018. Ændringen af dagtilbudsloven tager afsæt i det samlede forslag til en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper afleverede i slutningen af 2016. De nye regler ligger således i forlængelse af Master for en styrket pædagogisk læreplan.

Det er intentionen, at dagtilbuddets pædagogiske læreplan, med udgangspunkt i elementerne fra den pædagogiske grundlag samt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser for læreplanstemaerne, skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegrupes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Den lokale udfoldelse

Udarbejdelsen af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på de udfordringer, styrker og kompetencer, dagtilbuddet har lokalt. Det er en ledelsesbeslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de rammer, der er fastsat i loven og af kommunalbestyrelsen. I arbejdet med den pædagogiske læreplan kan man lade sig inspirere af en række understøttende materialer. Rambølls modul til arbejdet med den pædagogiske læreplan bygger således på evalueringsinstituttets (EVA's) Redskab til selvevaluering, som er et redskab til understøttelse af dagtilbuddenes refleksion over og vurdering af egen praksis. (For yderligere information se Hovedpublikationen s. 9)

Læsevejledning

Resultatet af en vurdering i den styrkede pædagogiske læreplan skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede af dagtilbuddet, der bør indgå i en samlet faglig vurdering af behovet i det enkelte dagtilbud. Resultaterne af vurderingerne i den styrkede læreplan kan altså ikke stå alene, men skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
-----------	---------------	--------------	------------	------------------

Dagtilbuddets beskrivelse til læreplanen

Læreplan i dagtilbud område 2.

I Danmark går stort set alle børn i alderen 0-6 år i institution. Det giver os en meget betydningsfuld rolle i forhold til at understøtte børnenes generelle trivsel, læring, dannelse, og udvikling. Dette arbejde er politisk blevet rammesat og et målrettet arbejde ud fra 6 læreplanstemaer, og der er i Den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdet Pædagogisk grundlag. Dette illustreres i Blomsten.

Dette betyder, at i den daglige praksis ude på gul stue, skal Det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne mærkes. De skal ses hver dag, og det enkelte barn skal have glæde af dette målrettede arbejde og have mulighed for leg, læring, udvikling, trivsel og dannelse.

I dagtilbud område 2 arbejder vi i Læringsgrupper – som er mindre grupper med op til 6 børn, hvor der arbejdes 1 formiddag om ugen med et målrettet arbejde, som dokumenteres i Smtte model. I gruppen er der mulighed for nærvær, fordybelse og møde det enkelte barn i Nuzo (nærmeste udviklingszone) og desuden møde børnene i deres interesse og følge dette. Det pædagogiske personale skal her være klar til at ændre læringsmiljøerne, og ikke altid have kontrollen over processen.

I disse forløb og andre tidspunkter i praksis, er det meget tydeligt, at læreplanstemaerne fletter sig ind i hinanden. Et enkelt tema kan ikke stå alene. Hvis der er fokus på Kommunikation og sprog er der flere temaer som understøttes. Det kan være social udvikling, da det foregår i grupper, det kan være Alsidig personlig udvikling og det kan forekomme i uderummet, så Natur, udeliv og science bruges som middel. Undervejs er Børneperspektivet, legen, læring, dannelse og børnefællesskaber også berørt. Til slut er der naturligvis også forældresamarbejdet, da de orienteres og inddrages, hvor det giver mening.

Hvad er anderledes: Der har tidligere været arbejdet med et tema i et projekt. Det kunne være Naturuge, og der planlægges aktiviteter og produkter i dette forløb. Men nu er der et mål, som styrer en proces, og børnenes perspektiv er en stor del af det pædagogiske arbejde. Dette giver mening for børn og personale og understøtter læring og udvikling for den enkelte.

Det pædagogiske personale er meget optaget af, at legen er blevet et vigtigt element i Den styrkede pædagogiske læreplan. Dette tema inddrager alle aspekter i blomsten, og vi kender virkningen af fantasi, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Her bliver læringsmiljøer og børnefællesskaber meget vigtige elementer, da der skabes muligheder for relationsdannelse, og det pædagogiske personale har mulighed for at understøtte og rammesætte disse, så det enkelte barn tilgodeses.

I forhold til dannelse af læringsgrupper og andre grupper anvendes der bl.a. data fra Rambølls materialer i form af sprogvurderinger, dialogprofiler og Leg og læringsmiljøvurdering. Dette viser øjeblikbilleder af barnet, som kan inddrages i det målrettede arbejde sammen med egne observationer.

For at synliggøre pædagogik, refleksioner og ændringer er den Operationelle læreplan et refleksionsværktøj og dokumentationsværktøj i enhederne. Her beskrives det aktuelle fokusområde, og der kan på forskellig vis indsættes ord, foto, beskrivelser og andre dokumentation, som viser det dynamiske pædagogiske arbejde.

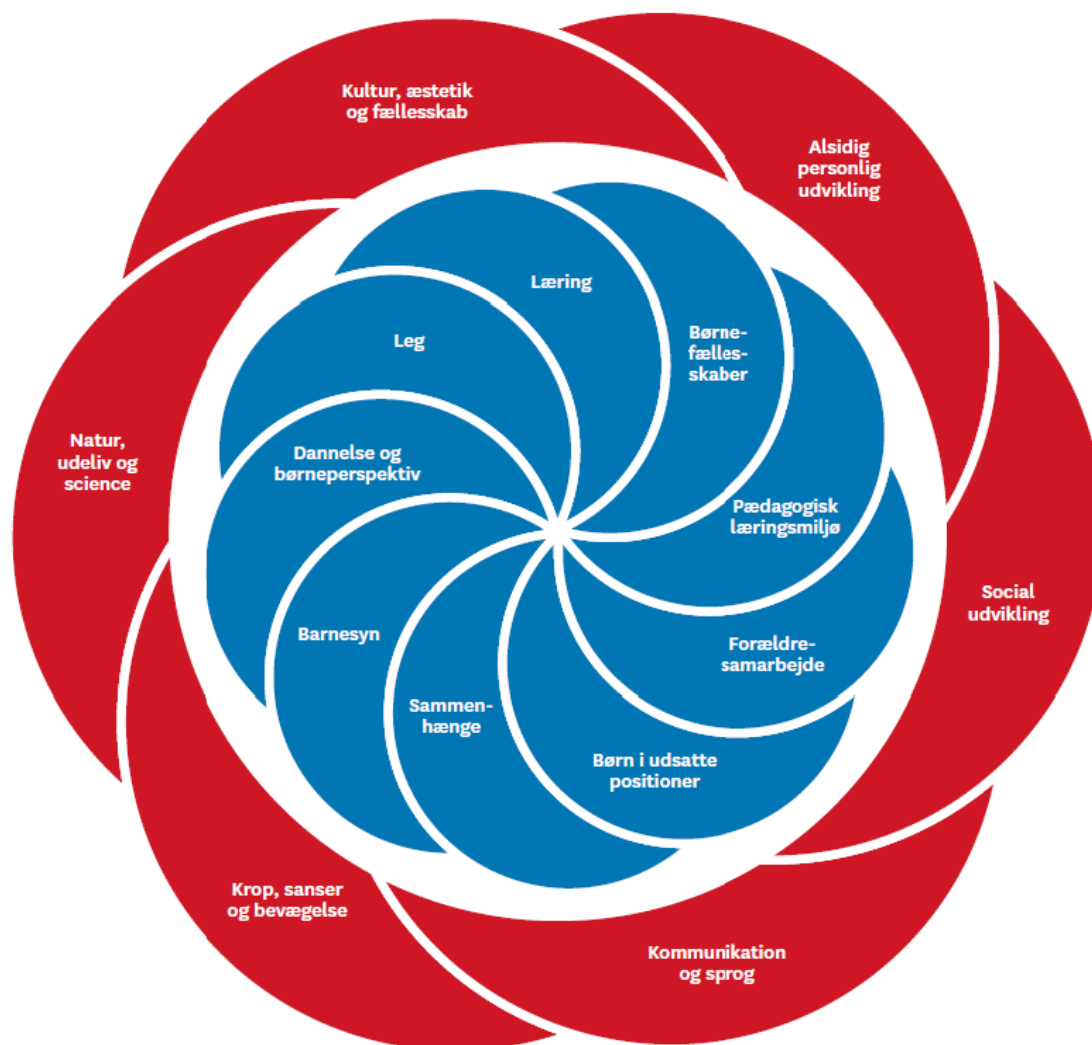

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - Redskab til selvevaluering

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. Nogle elementer i form af eksempelvis barnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer såsom eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehave-klassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end i andre.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Et stærkt pædagogisk læringsmiljø rummer alle de centrale elementer i det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Det handler om at arbejde bevidst med, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges gennem hele dagen – så det omfatter både leg, spontane og planlagte aktiviteter og rutiner. Tilrettelæggelsen skal ske ud fra hensyn til børnenes perspektiv og børnefællesskabet og give børnene mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien og udvikle deres kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive kompetencer.

Dagtilbuddets refleksion

Vi arbejder ud fra, at der kan ikke IKKE været et læringsmiljø. Vi har med inspiration fra Susanne Staffelt og Charlotte Ringsmose arbejdet med, hvilke læringsrum vi tilbyder i henhold til at skabe et læringsmiljø, der understøtter positive lege- og læringsoplevelser.

Vi lægger vægt på, at rummene skal være let aflæselige for både børn og voksne, så det er let at se, hvad rummet tilbyder.

Vi opdeler i 4 zoner

Zone 1: Plads til stor fysisk udfoldelse. Her taler vi også om uderummet.

Zone 2: Danner rammen for vokseninitierede aktiviteter.

Zone 3: Indrettet så det imødekommer barnets selvstændige leg, både sammen med andre og alene.

Zone 4: Et sted, hvor børnene kan trække sig tilbage og lade op.

Vuggestuen i område 2 har ligeledes haft et forløb med Nanett Borre, der har givet et teoretisk og praktisk input til at kunne skabe inspirerende og mangfoldige lærings- og legemiljøer.

Børnene lærer, fra de går ind ad døren, til de går ud igen. Vi er optaget af læringsmiljøerne i de daglige rutiner. Det kan f.eks. være i garderoben, hvor vi guider til selvhjulpenhed.

I forhold til zoneopdeling er alle i spil i uderummet. Vi oplever der er større fokus på at læringsmiljøerne er varierede, fleksible og flytbare. Der er færre stationære legeredskaber, men naturmaterialer og andre materialer som dæk ol er kommet i uderummet.

Der er udvidet kompetenceudvikling til børnehaverne, hvor Nanett Borre underviser personalet i Krop, bevægelse og sanser. Vores viden omkring sansers betydning for barnets udvikling, ser vi læringsmiljøerne er indtænkt i områder, hvor der arbejdes med fin og grovmotrik og oplevelser omkring forskellige former for fysiske aktiviteter og tilgodeser forskellige læringsstile. Det pædagogiske personale planlægger mere bevidst udviklingsmuligheder i uderummet, for at ramme NUZO.

Læringsmiljøet skal følge med til hjemmet, så vi vil gerne bygge bro mellem hjemmet og institutionen via vores Aula. Her skal der være plads og åbenhed i dialogen om udvikling, læring og trivsel for det enkelte barn. Foto og anden kommunikation, skaber mulighed for synliggørelse af oplevelser begge steder, som giver anledning til dialoger på tværs.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Børnesyn og børneperspektiver

Barnets liv her og nu er vigtigt, og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse handler bl.a. om, hvad der optager dem, og hvad der kan give dem et godt børneliv i dagtilbuddet. At inddrage børneperspektiver vil sige at skabe sig et generelt indtryk af børnenes mange oplevelser i, forståelser af og holdninger til dagtilbuddet som afsæt for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse. Børnenes perspektiver udgør en helt central og unik feedback i arbejdet med at skabe et stærkt pædagogisk læringsmiljø. Hvad der er betydningsfuldt for børn, kan fx komme til udtryk, når børn tager billeder af, tegner/former/fortæller om eller viser de ting og steder, der er vigtige for dem.

Dagtilbuddets refleksion

Børnesynet tager udgangspunkt i, at det at være barn er en værdi i sig selv. Det er børns ret at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Vi har fokus på, at drage omsorg for børnene, stimulere og udfordre dem for at understøtte deres udvikling, læring og trivsel. Fundamentet for al pædagogik i dagtilbud er en ressource- og relationsorienteret pædagogik, der udøves med en anerkendende tilgang.

Vi arbejder ud fra, at ethvert barn har værdi i sig selv og skal ses, mødes og forstås, som det menneske det er.

Det er vigtigt barnet føler sig accepteret for det barn det er, og IKKE for dets handlinger.

Emnet om Børneperspektivet er nyt i det pædagogiske grundlag.

I område 2 har vi eksperimenteret med denne tilgang ud fra erfaringer og viden om demokrati i børnehøjde og medinddragelse.

Vi arbejder i mindre grupper, hvor der er mulighed for fordybelse og nærvær. Dette skaber bedre muligheder for at understøtte børnene og deres interesse og skabe have fleksible læringsmiljøer.

Børneperspektivet giver anledning til en proces, hvor der i mindre og større grupper tages udgangspunkt i, hvad børnene er optaget af, hvad de har lyst til, og hvor deres interesse er. Vi oplever, at vi udvikler os i forhold til at følge børnenes perspektiv og de får større indflydelse på deres dag i dagtilbuddet. Det pædagogiske personale lader sig inspirere af børnene og følge dem, selv om man er ude på noget bestemt, og kan flette dette sammen.

Det er vigtigt at vi ser alle børn, og denne mulighed skabes bedre ved at følge barnets spor.

Det er også vigtigt at lytte til børnenes feedback, udtalelser, observationer og anvende det i de fleksible læringsmiljøer og udvikling af praksis. Her med stor inspiration fra mikroforskermetoden, som stimulerer det eksperimenterende og nysgerrigheden i og hos børnene. Det giver anledning til at eksperimentere og iværksætte og få øje på nye tiltag for det pædagogiske personale.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Børns leg

Leg har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skabes på børnenes præmisser og fremmer bl.a. deres fantasi, fordybelse og nysgerrighed. Det pædagogiske personale skal sikre, at der er rum og tid til legen. Nogle gange skal legen rammesættes og understøttes af det pædagogiske personale, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for hele børnegruppen.

Dagtilbuddets refleksion

Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen er medskabende til at danne og fremme barnets identitet. Mange børn leger spontant og på eget initiativ, andre kan have brug for, at legen støttes og rammesættes af en voksen. Dette kan gøres med forskellige tilgange, for eksempel kan den voksne indgå i legen og give inspiration til nye roller og sociale interaktioner.

Vi har igennem de sidste år kontinuerligt arbejdet med leg og legens betydning i vores pædagogiske praksis. Det er helt elementært for vores praksis at være medskabende til læringsmiljøer, hvor der kan tilbydes forskellige former for leg. Det gør at vi hele tiden er bevidste om legen og dens udviklingsmæssige betydning. Der er konstant mulighed for leg, og vi opfatter leg som læring og læring som leg.

Vores læringsmiljøer – både ude og inde – er indbydende, inspirerende, og indeholder materialer og remedier, som indbyder til inspiration og stimulering af børnenes fantasi. Vi er meget ude og det har fyldt mere de sidste år, vi har læringsmiljøer i udelivet som har forskellige funktioner, og som er inspireret af børnene og deres lege. Vi kan se at inderummet bliver legen mere kendetegnet ved at være en gentagelse af andres rollelege og bestemt brug af materialer. I udelivet er legen mere inspireret af brugen og sansning af materialiteten. Pinde kan være dukker, save etc.

Ligeledes oplever vi legene bliver mindre forstyrret, og at legene har langt mere mangfoldighed i udelivet.

Det pædagogiske personale er nærværende, tilgængelig, positiv, anerkendende og guider det enkelte barn til videreudvikling i lege. Desuden rammesætter personalet legen og kan deltage i legen, for at skabe deltagelse for barnet. Leg er læring og læring er leg. Vi har dialoger, refleksioner og laver prøvehandlinger i vores søgen efter tilbyde læringsmiljøer med høj kvalitet. Prøvehandlingerne handler også om at det pædagogiske personale prøver roller af i samspillet med børnene. Hvad har dette legefællesskab brug for? Det pædagogiske personale leger med, men også med refleksioner om, hvordan? Er det en ligeværdig leg mellem børn og voksne, eller går det pædagogiske personale foran og er mere styrende, eller blot understøttende. Det pædagogiske personale vurderer og justerer hele tiden sig selv og læringsmiljøet med henblik på at skabe de bedste mulige lege for børnefællesskabet. Det pædagogiske personale reflekterer over og justerer læringsmiljøerne, så der er mulighed for andre legemuligheder.

Det pædagogiske personale giver plads til forskelligheden og kan danne grupper, hvor alle tilgodeses og kan guides til gode relationer og legestrategier, og det enkelte barn oplever at være/blive en attraktiv legekammerat. I legen kan børnene øve sig i at være i dialog- også i uenighed. Det pædagogiske personale giver dem rum til at afprøve deres reaktionsmønstre og det øve sig i at løse konflikter. Det pædagogiske personale er opmærksomme på dialogerne og

understøtter og hjælper, hvis der vurderes behov for det. Børnene lærer noget om sig selv og omverdenen, når de leger. Det foregår ofte i fællesskaber men også ved lege alene.

For at det pædagogiske personale kan imødekomme dette, skal det være muligt at observere og reflekterer alene og med hinanden. Ud fra viden om at legen udvikler det sociale, det kognitive, det følelsesmæssige og den alsidige personlige udvikling, er det vigtigt, at vi har plads i hverdagen til mange lege og forskellige legemuligheder.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Det brede læringssyn

Børns læring i dagtilbud skal forstås bredt og handler om at understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Fx nysgerrighed, gåpåmod, selvværd, sprog og motorik. Det brede læringssyn er afspejlet i de seks læreplanstemaer, som dækker mange forskellige aspekter af børns læring. Udgangspunktet for børnenes læringsprocesser er den legende tilgang. Læringsprocesserne understøttes, når man følger børnenes undren og nysgerrighed, bygger videre på deres spontane interesse og skaber et udfordrende og alsidigt pædagogisk læringsmiljø. Det sker, når børnene leger og udforsker, i børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter, i lege og i rutinesituationer samt i samspillet med andre.

Dagtilbuddets refleksion

I område 2 er vi bevidste om leg er læring og læring er leg.

I område 2 er vi klar over, der er læring hele tiden og overalt, så der kan ikke IKKE være et læringsmiljø.

Det skal være naturligt og rart at være et barn som lærer, uden at opdage det sker.

Dette kan opleves konstant i den daglige praksis. Der er didaktiske overvejelser, som har udviklingsmæssig betydning for handlinger som indeholder læring.

Der er mulighed for læring konstant, i garderoben, på toilettet, i legen, i rutinesituationer, i spontan opståede situationer og planlagte aktiviteter.

Det pædagogiske personale skaber mulighed for dette ved, at læringsmiljøerne er fleksible, og der er plads til justeringer. Der tages udgangspunkt i børnenes behov og interesse, og vi griber børnenes nysgerrighed og følger deres spor i mange situationer. Vi er udforskende, eksperimenterende og undrende sammen med børnene. Der er plads til, at både børn og voksne kan fejle, og derved opnå læring. Vi ved ikke, hvornår læringen opstår, men der skabes mange forskellige muligheder og øjeblikke, hvor det giver mening for det enkelte barn.

Det pædagogiske personale har særligt øje på de børn, som har særlig brug for støtte for at opnå læring. Her er det vigtigt, at den voksne går foran og støtter barnet i NUZO.

Vi skaber viden til vores valg via Smitte modeller, Microforskermetoden og andre modeller og evalueringen her skaber ændringer og justeringer, som giver nye muligheder for det enkelte barn. Desuden er der sparring med kollegaer og ledelse for at udvikle læringssynet. På personalemøder er der mulighed for faglige oplæg, som kunne være et emne om læring eller en drøftelse ud fra en praksisfortælling.

Vi er blevet bevidste omkring, vigtigheden af den voksnes rolle om at afvente svar, og være positioneret i legen, læringen og den kropslige udfoldelse.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Samspil og relationer

Samspil og relationer mellem det pædagogiske personale og børnene har stor betydning for, at børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes. Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samsillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø. Gode relationer handler om, at børnene har en tryk tilknytning til det pædagogiske personale, så de har en sikker base, hvorfra de kan udforske verden. Det handler om, at det pædagogiske personale er opmærksomt og lydhørt i samspil med børnene, og at børnene får mulighed for nærvær og fordybelse med dem og i børnefællesskabet.

Dagtilbuddets refleksion

Nærværende pædagogisk personale, er det område 2 står på.

For at kunne danne relationer, skal barnet være deltagende, fordi vi mennesker dannes i relation med hinanden. Vi tilbyder læringsgrupper, som giver børnene mulighed for at mestre og danne sig, i forhold til at navigere i større fællesskaber. Læringsgrupper er ligeledes med til at give barnet mulighed for, at fordybende nærvær med børn og en voksen i et mindre fællesskab.

Hvor oplever vi et nærvær mellem os og børnene?

Det oplever vi ved trykke børn. Børn, der hviler i de rammer som det pædagogiske personale skaber. Det er kendetegnende ved, at det pædagogiske personale har noget på spil, og vil noget, sammen med børnene. I område 2 skaber personalet rammerne omkring barnet og fremmer derigennem muligheden for de små øjeblikke, hvor nærværet og relationen kan blomstre.

Det pædagogiske personale har blik for detaljerne, og vi viser vi ser børnene. Personalet er tilstedeværende i nuet, og reagerer på barnets små skridt hen mod dets NUZO.

Vi arbejder bevidst med at skabe rammerne, der understøtter fordybelse og nærvær sammen med børnene. Den gode kommunikation opstår, når det pædagogiske personale fordyber sig i dialogen med barnet, og følger op på dialogen.

Vi arbejder i læringsgrupper, og der har vi fokus på gruppesammensætningen, der understøtter samspil, relationer, børnefællesskabet og det enkelte barns behov.

Vi har i forløb med Rikke Dypping fået viden om Microforskermetoden og science tilgangen, som har givet nye muligheder for at børn at danne relationer og har længere samspil. Personalet er opmærksomme på at inddrage børnene og deres undringer, og oplever der er i uderummet er mere tid til fordybelse og deltagelse i forskellige sammensætninger.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Børn leger, lærer og dannes i børnefællesskaber, og deres relationer til hinanden er afgørende. Det pædagogiske personale skaber rammerne for, at alle børn med deres forskellige forudsætninger deltager og oplever sig som en del af børnefællesskaberne. Særligt for børn i udsatte positioner handler det om, at de bliver mødt med positive forventninger og oplever mestring, samt at sikre, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet. Kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø gør en forskel for børn i almindelighed og særligt for børn i udsatte positioner.

Dagtilbuddets refleksion

En udpræget metode og pædagogisk strategi er den evige vurdering, om der kalder på "foran, ved siden af eller bagved barnet", ud fra at give barnet de bedste deltagelsesmuligheder i fællesskabet. Endvidere bliver der løbende tilbudt et forløb med vidensdeling omkring eksekutive funktioner.

Yderligere er der i forbindelse med diverse viden og kursusforløb en særlig opmærksomhed på de udsatte børn ind i dette. Eksempelvis Nanett Borre, hvor det ses, at det pædagogiske personale særligt får billeder af de børn som er udfordret, og på baggrund af dette iværksætter en indsats, der skal stimulere barnets nervesystem.

I Vejen Kommune har vi en Forebyggelsesstrategi, der skal sikre, at alle børn og unge (0-18 år) får de bedst mulige rammer for trivsel og udvikling. Visionen er, at ressourcer og kompetencer hos barnet/den unge, familien, netværket og ansatte i Vejen Kommune skal udnyttes effektivt gennem en sammenhængende indsats. Målet er, at understøtte inklusion i Dagtilbuddet, så alle børn har mulighed for at være en del af udviklende fællesskaber.

Børn i forskellige udfordringer støttes derfor i deres udvikling og læring som en integreret del af den almene pædagogiske indsats, med inddragelse af relevante ressourcepersoner i og omkring Dagtilbuddet. Der er udarbejdet en fast model samt handleguides for, hvornår og hvordan sundhedsplejersker, psykologer, familiekonsulenter mv. inddrages i hhv. forbyggende, foregribende og indgribende indsatser.

Forældre, børn og pædagoger har desuden mulighed for at få bistand fra et korps af specialpædagogisk uddannende pædagoger – Ressourcepædagogerne.

Ressourcepædagogernes bistand tager afsæt i observationer af:

- Personalets interaktion med barn/børn, barn/personale, personale/personale
- Barnets interaktion til de øvrige børn
- Familien og netværkets mulighed for at være aktive medspillere i et gensidigt og forpligtende samarbejde

I område 2 har vi øje på de børn og familier, som er i udsatte positioner, men har ikke arbejdet fokuseret med dette emne som et fælles emne.

Desuden har der i Vejen kommune været tilrettelagt forløb, hvor de ansatte på skift har (ikke alle) deltaget på kursus om Eksekutive funktioner.

Knud Helborn har holdt oplæg om Neuroaffektiv udviklingspsykologi, som også giver viden til pædagogik og læringsmiljøer for børn i udsatte positioner.

I vores praksis arbejdes der altid anerkendende og inkluderende – men når det gælder de børn og familier som er i udsatte positioner sætter vi SÆRLIGT foran.

Der arbejdes særligt anerkendende, særligt med fokus på at inkludere, særligt med at tilrette læringsmiljøerne, så de giver mulighed for leg, læring, trivsel og dannelse.

Vi skal handle særligt observerende, reflekterende og professionelt i forhold til disse børn.

I læringsgrupper skabes der mulighed for nærvær og fordybelse, og et barn kan blive opdaget af andre børn og får oplevelsen af at blive opdaget. Der er særligt behov for, at disse børn SES, HØRES og FORSTÅES mange gange i løbet af dagen.

Forældrene er vores vigtigste samarbejdspartnere, og det er vigtigt, de også oplever at blive mødt for dem de er – og i trygheden kan skabe mulighed for eventuelt at samarbejde og inddrage eksterne samarbejdspartnere, som psykologer, fysioterapeuter m.fl. Det er vigtigt, at være opmærksom på de 2 arenaer og samarbejde om udfordringerne. Vi kan ikke gøre det alene.

I hverdagen skal der være dialog om observationer. Desuden skal der skabes rum til faglige dialoger med kolleger og ledere, så der kan være progression i udviklingen for den enkelte. Det kan være forløb i Trivselshjulet, handleplaner, opfølgninger, overleveringssamtaler og andet relevant. Det er også vigtigt at være opmærksom på vores skærpede underretningspligt som pædagogiske personale.

Alle medarbejdere har deltaget i kursusforløb i forhold til sansernes betydning for barnets kognition, færdigheder, koncentration og opmærksomhed.

Vi har arbejdet ud fra en viden omkring betydningen af barnets første 1000 dage og hvor vigtig den tidlige indsats er i forhold til opsporing af sårbare og udsatte børn.

Vi afholder kontinuerligt fællesfaglige forebyggelsesmøder, hvor forskellige faggrupper og forældre deltager, for at sikre den tidlige indsats.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Evaluerende pædagogisk praksis

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppes behov.

Dagtilbuddets refleksion

Dagligdagen i vores enheder kalder på evaluering - vi justerer, skruer lidt og er hele tiden i proces i forhold til vores pædagogiske arbejde for at give børnene den bedst mulige læring, udvikling, dannelse og trivsel.

Vi er i en on-going proces, hvor alle 6 enheder i område 2 arbejder med en operationel læreplan. Den vil være synlig i enhederne, og det vil derfor blive tydeligere for omverden, hvordan vores praksis er, og hvordan vi løbende justerer, i forhold til det børnene kalder på.

Den operationelle læreplan vil være forskellig fra enhed til enhed, da den skal give mening for det pædagogiske personale, der arbejder med den. Den operationelle læreplan vil være et redskab vi fremadrettet vil bruge til systematisk evaluering.

Vi arbejder med små læringsgrupper, hvor det pædagogiske personale udarbejder et skriftligt materiale efter forskellige metode som; SMITTE, mikroforskermetoden i forbindelse med hvert forløb. Dette indebærer ligeledes en systematisk evaluering. Der er også i forbindelse med læringsgrupper ofte en forældreevaluering.

Vi har i 2022 "observeret i børnehøjde"; det betyder at alle pædagogiske personaler har skulle observere den pædagogiske praksis, helt konkret med den metode der hedder "deltagelses observation". Observationerne er skrevet ned og analyseret sammen med leder og ekstern underviser. Det har givet god indsigt i, at vi har en god pædagogisk praksis, men også nye syn og oplevelser, som har brug for at blive bibeholdt men også justeres. Vi fortsætter med at observere vores praksis, med stort tryk på at observationerne skal skrives ned og analyseres. Det gør at vi har en systematisk dokumentation af vores praksis- og dermed også en hjælp til at blive tydelige og bevidste omkring hvad vi evaluerer.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

At inddrage forældrene som aktive medspillere er en del af kernen i det pædagogiske arbejde med at sikre børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Forældresamarbejdet skal rumme en dialog om, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan fremme, at barnet trives, lærer og udvikler sig, og hvordan samarbejdet kan understøtte børnefællesskabet. Det daglige samarbejde baserer sig på tillid, på den enkelte families behov og på at få talt om de gensidige forventninger til hinanden.

Dagtilbuddets refleksion

Vores forældresamarbejde udviser altid at barnet er i centrum.

I område 2 har vi startet udviklingsarbejde omkring Forældresamarbejdet, da der er nye tiltag i den styrkede pædagogiske læreplan. Dette arbejde er opstartet af Følgeskabet, og vi skal fremadrettet videreudvikle dette arbejde.

I 2018 havde vi oplæg med Rikke Yde om De markante forældre. Dette har skabt en bredere forståelse af de 2 arenaers forskellighed, og hvor vigtigt det positive samarbejde er. Desuden er det pædagogiske personales oplevelse, at de er blevet mere professionelle i mødet med forældrene. Der er øje for det individuelle behov og mødet er mere åbent, ærligt og mindre privat. Der er råd og vejledning i garderoben og fokuserede dialoger. I uderummet er der god plads til dialog, og mere plads, så der opleves gode samtaler om børns trivsel. Børn i trivsel smitter af på forældre i trivsel. Forældrene ønsker tydelighed, og dette øver vi os i at udføre, da barnet altid er vores fælles tredje.

Vi er bevidste om vores faglige identitet det er en naturlig del af vores pædagogisk tilgang, når vi møder forældrene i vores hverdag. Vi er samtidig bevidste om, at barnet bevæger sig i 2 arenaer.

I Område 2 er der forældresamarbejde hente/bringe, opstartsmøder, individuelle samtaler efter behov, forældremøder med forældre til kommende skolebørn, fælles arrangementer, information om aktiviteter og lignende på Aula og tavler.

Dialogprofilerne danner grundlag for opstartssamtaler og førskole forældremøderne. Der afholdes individuelle samtaler ved behov. Derudover afholdes der et årligt forældremøde med forskellige temaer.

I Vejen kommune udarbejdes Forældretilfredshedsundersøgelse hvert andet år, og vi prøver at imødekomme analysen af dette i daglig praksis.

Inddragelse og samarbejde i forhold til forældrebestyrelsen:

Forældrebestyrelsen i område 2 består af forældre, som repræsenterer de 6 enheder. Det er et vigtigt forum for samarbejdet mellem forældre og dagtilbud. Bestyrelsen er med til at fastlægge en række overordnede principper og rammer for område 2, som er beskrevet inden for dagtilbudsloven.

I Forældrebestyrelsen arbejdes der pt. med principper for forældresamarbejde. I de tre principper har det været centralt for bestyrelsen, at i et samarbejde er det både forældre og dagtilbuddet der har ansvar for at lykkes. Ud over samarbejdet i forældrebestyrelsen er det lokale forældreengagement vigtigt. Der skal være gode vilkår for samarbejdet mellem det pædagogiske personale og forældre, som hver dag mødes.

Forældrebestyrelsens medlemmer har sammen med medarbejderne været til et oplæg med Kirsten Lassen "Følgeskabet". Efterfølgende har de i samarbejde med de lokale forældreråd fundet frem til følgende 3 principper:

Vi er alle rollemodeller
Åbenhed omkring forventninger til hinanden
Deltagende i dagtilbud

I den kommende tid vil bestyrelsen arbejde videre med, hvordan principperne bliver kendte og implementeret i samarbejdet mellem forældre og dagtilbud.

Disse principper har de enkelte forældreråd orienteret om på forældremøder.

Der er et forældreråd i hvert hus, de er medvirkende til at være bindeled mellem forældrebestyrelsen og forældrene i de enkelte institutioner. Her kan de bidrage med lokale forslag og der kan arbejdes med i hele området.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Sammenhængende overgange

Det pædagogiske læringsmiljø skal organiseres, så børnene oplever sammenhæng på tværs af overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og skolefritidsordning (SFO)/fritidshjem. At understøtte og skabe en tryk sammenhæng på tværs sker i et tæt samarbejde mellem forældre, dagtilbud, skole og SFO/fritidshjem. Ved at sikre en god overgang dannes der grundlag for, at barnet deltager, trives og lærer i det nye pædagogiske læringsmiljø. Særligt for overgangen til skole og SFO/fritidshjem gælder det, at det pædagogiske læringsmiljø i børnenes sidste år i dagtilbuddet skal understøtte en god skolestart ved bl.a. at styrke børnenes sociale kompetencer, selvværd, lyst til at lære og mod på at forsøge.

Dagtilbuddets refleksion

I Vejen kommune har vi et stærkt fokus på, at skabe sammenhæng og mening i børnenes liv.

Derfor er der et tæt og forpligtende samarbejde med forældrene, mellem de enkelte dagtilbud samt mellem kommunale ressourcepersoner, dagtilbud og skoler omkring børnenes trivsel, udvikling og læring.

I område 2 har vi fokus på børnehavens samarbejde med dagplejen. I nogle enheder, hvor logistikken tillader det, kommer dagplejen på besøg i børnehaven. I nogle enheder tager det pædagogiske personale på besøg hos dagplejen. Vi har udvekslet pædagogiske tiltag, hvilket betyder, at vi kan skabe genkendelighed i overgangen.

Vi har et tæt samarbejde med de forbundne skoler, som indeholder planlægning, evalueringsmøder etc. Disse bygger på, at der er et sammenhængsprojekt i Vejen kommune, hvor der har været teoretiske oplæg omkring det, at skabe gode sammenhænge for børnene mellem dagtilbud og skole.

Vi har pædagogisk personale med i førskolen den første tid for at styrke sammenhængen. Vi arbejder med dialogprofiler, der udarbejdes i oktober måned, og er grundlaget for de pædagogiske processer for de kommende skolebørn inden skolestart samt i overgangen.

Vi har med andre fagprofessionelle arbejdet med overgangsobjekter, samt fået en langt større forståelse for vores forskellighed. Vi planlægger arrangementer, hvor de kommende skolebørn mødes på tværs af enhederne i månederne før skolestart.

Vi arbejder ligeledes med mange mikroovergange internt i enhederne, hvor sammenhængen har samme vigtighed.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG - Ministeriets læreplanskabelon

“Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

“Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

“De centrale elementer er:

- Alsidig personlig udvikling
- Børnesyn: Det at være barn har værdi i sig selv.
- Dannelse og børneperspektiv: Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- Leg: Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- Læring: Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- Børnefællesskaber: Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Børnefællesskaber: Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Pædagogisk læringsmiljø: Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- Forældresamarbejde: Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Børn i udsatte positioner: Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- Sammenhæng til børnehaveklassen: Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

“Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

“Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Pædagogisk læringsmiljø

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Samarbejde med forældre om børns læring

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Børn i udsatte positioner

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Sammenhæng til børnehaveklassen

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

ØVRIGE KRAV

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø kan eksempelvis omhandle støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuenes indretning og størrelse mv.

Det psykiske børnemiljø kan fx omhandle samspillet mellem børn og voksne, herunder om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance, børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnene i deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden, om der blandt børn og personale er plads til og accept af menneskers forskellighed, om der finder mobning sted blandt børnene, mv.

Det æstetiske børnemiljø kan fx omhandle, hvorvidt stuenes indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv.

Dagtilbuddets refleksion

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

Område 2 - tilsyn's vurdering

Område 2 - tilsyn har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

Inddragelse og samarbejde

Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Beskriv kort:

- Hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?
- Hvordan lokalsamfundet inddrages som en ressource med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børnene?

Dagtilbuddets refleksion

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af seks læreplanstemaer. De seks læreplanstemaer har til hensigt at sikre en bred læringsforståelse og fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling. Der er fastsat en indholdsbeskrivelse for hvert læreplanstema, som beskriver de overordnede elementer, som ligger i det enkelte læreplanstema. Herudover er der fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes inden for rammerne af indholdsbeskrivelserne og de pædagogiske mål. (Dagtilbudslovens § 8, stk. 2 og 4).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

De pædagogiske læringsmål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Dagtilbuddets refleksion

0-2 år.

Børn skal ses, mødes og forstås hver dag. De har en værdi i sig selv, og skal opleve det er af stor værdi at møde frem hver dag.

Vi er opmærksomme på at italesætte følelser, give plads til og rumme forskelligheder. Det er også vigtigt, at børnene lærer at rumme hinanden.

Der er i denne aldersgruppe opdelt efter udvikling og behov. Dette giver større mulighed for at møde det enkelte barn i NUZO.

Når børnene opdeles i mindre grupper, oplever vi det skaber ro. Der gives bedre plads til udfoldelse, udforskning og deltagelse i aktiviteter og lege.

Det pædagogiske personale har mulighed for at skabe tryghed, omsorg, tillid og være nærværende. Der er gode forudsætninger for tilknytning. Personalet er rollemodeller og går foran, ved siden af og bagved.

Nanett Borre har sat spor på, hvor vigtigt det er at bevæge sig, for at udvikle sig kognitivt og opnå fremtidig læring.

Læringsmiljøer ændres, når børn fortæller os noget - det giver ikke mening for barnet, og så deltager det ikke, og her reflekter personalet sammen og justerer på læringsmiljøet.

Vi udvikler gennem krop og sanser i denne aldersgruppe, og vil give mod til at udforske nye ting og blive nysgerrig på livet, både ude og inde.

Hvert barn har sin plads - og er en værdi i sig selv.

3-6 år:

Hvem er jeg, hvem er jeg i forhold til omverdenen.

Barnet skaber sin identitet. Børnene skal mødes individuelt.

Børn bliver set, som dem de ER og ikke på grund af deres handlinger.

Børn skal ses, mødes og forstås hver dag. De har en værdi i sig selv, og skal opleve det er af stor værdi at møde frem hver dag.

Vi skal have øje for, at børnene skal udvikles i NUZO, men også have modet til, at barnet får en passende forstyrrelse, som kan give sejre med at mestre noget nyt. Der skal opleves progression for det enkelte barn, og en lille progression er også progression.

For at opnå dette, skal barnet anerkendes på mange parametre. Det skal anerkendes, lære om egne og andres følelser. Der skal skabes relationer og venskaber for børn på tværs af alder, køn og grupper. Børn skal opleve at blive taget alvorligt i forhold til forskellige situationer. Når man har brug for hjælp til forskellige ting og blivekuppet deres initiativer, så det bliver synligt for de øvrige, hvad man kan, hvad jeg vil og hvem jeg er.

Det pædagogiske personale hjælper og støtter udviklingsmæssigt med, at de kan modtage og udleve krav.

Tegn hos børnene: De har MOD til noget ukendt, fangeleg, samling være deltagende, bede om hjælp. Vi vil gerne, at børn udvider deres lege, og hvem de leger med. At børn kan aflæse andre børns følelser og handle ud fra det og huske sig selv. Indgå kompromisser. Sige til og fra til hinanden konstruktivt. At børn bliver ROBUSTE og modstår lidt modgang og nogle gange sige Pyt.

Kreativitet er en vej til børns alsidige udvikling. Børn kan forfølge deres egne ideer og har indflydelse på produktet, processen og derved stor medbestemmelse. Det pædagogiske personale skal ikke være drivkraften, men inspirator og rammesætter. Børnenes initiativer kommer i spil og der konstrueres og mange bliver begejstret.

Emma

Jeg sidder og synger troldesangen.....

Emma; det er mig og Ingrid, som sidder og kigger i min mappe.
vi sang troldesangen- mange gange og Ingrid fik lov til at tælle til 3 inden vi begyndte at synge.....
Der var en dame der slog græs imens vi sang.

Tons og tummel – den grovmotoriske udvikling er også en vej, da barnet kan opleve at komme til at mestre noget og opleve succeser med dette.

Hverdagens rutiner bliver vigtige i forhold til at øve sig på noget genkendeligt, og at barnet oplever at blive betydningsfuld i fællesskabet. Støtte og guidning i garderoben, så der også opleves udvikling, og barnet kan komme med vennerne ud og andre hverdagsrutiner udvikler troen på egne evner og troen på livet og jeg har en værdi i eget og andres liv.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

De pædagogiske læringsmål:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Dagtilbuddets refleksion

0-6 år

Den sociale udvikling arbejder vi stort set med hele tiden i institutionerne. Børnene er i forskellige former for børnefællesskaber, de kan være valgt af børnene selv, og andre gange har det pædagogiske personale sammensat nogle fællesskaber. Vi arbejder i forskellige størrelser af fællesskaber, alt afhængig af hvad børnene kalder på.

Vi arbejder i læringsgrupper, hvor vi i sammensætningen af børnegruppen lægger stor vægt på relationerne. Vi arbejder med, at barnet skal føle sig tryk, da det kan være hæmmende for den sociale udvikling, hvis barnet ikke føler sig tryk.

I børnefællesskaberne udvikles legen og herigennem den sociale udvikling. Vi hjælper børnene ind i legen og giver dem deltagelsesmuligheder. Vi er rollemodeller, følger børnene i legen og hjælper dem på vej.

Den sociale udviklings sammenspil med de øvrige læreplanstemaer arbejder vi konstant med. Vi har læringsmiljøer ude som inde, som alle er understøttende til den sociale udvikling.

0-2 år:

Børn bliver set, mødt og forstået med den værdi de er i sig selv.

Læringsmiljøerne er der øje på hele tiden. Det handler om positionering i mindre grupper, og at børnene oplever de voksne er nærværende. Der sættes ord på følelser, oplevelser og guides i disse grupper.

Læringsmiljøerne ændres når der er behov.

Det pædagogiske personale har i læringsgrupperne mulighed for at være tæt på børnene, og kan hurtigt guide børnenes interne sociale blik for hinanden. Disse relationer er alt afgørende for deres udvikling som det hele barn.

Det er i en tidlig alder, børnene har øje for hinanden, børnene får øje på relationer, og viser de vil være mere sammen med de øvrige. Det ses på kropssproget med smil, hovedet på skrå eller andet.

Børnene har forskellig tilgang til at skabe kontakt, og personalet er opmærksomme på de passive, så de får øje for andre. Det er vigtigt at være opmærksom på disse børn.

Det pædagogiske personale reflekterer alene og sammen og ændrer læringsmiljøerne efter behov.

Det sociale er i spil hele tiden - ved samvær, leg, samlinger, hverdagsrutiner oa.

Desuden øves der på, at vente på tur, afgive legetøj og hjælpe hinanden ved bordet, når der spises - og det sociale udvikles i små og vigtige øjeblikke. Rutiner som er uundværlige.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

De pædagogiske læringsmål:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

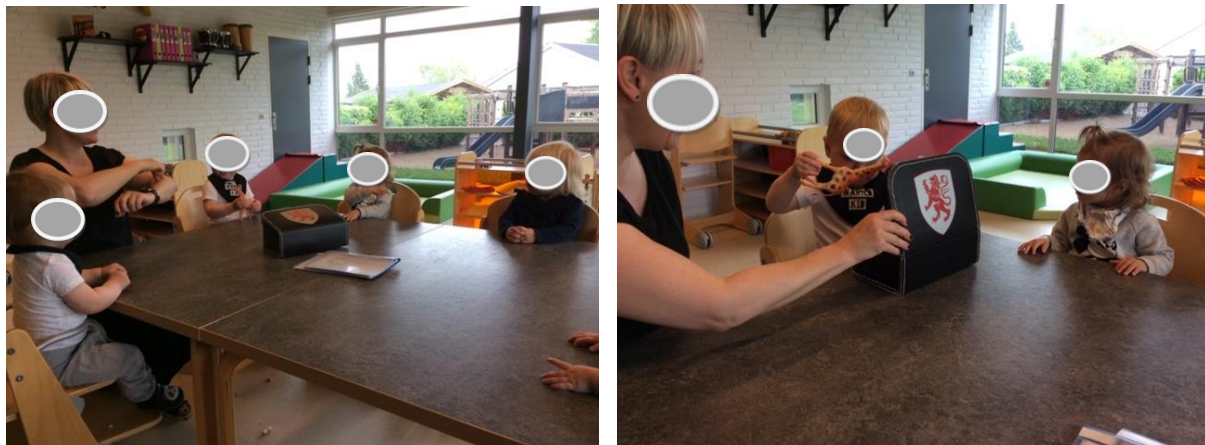
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Dagtilbuddets refleksion

0-2 år

Der kan ikke ikke kommunikeres.

Vi italesætter alt. Der synges, leges sanglege og rimes. Der læses små bøger og pegebøger med gentagelser.

Børn inddrages i hverdagsrutiner, som eksempelvis kan være i køkkenet og her sætter det pædagogiske personale også ord på alt. Der italesættes også følelser, da det legaliserer og udvikler forståelse fra en tidlig alder. Der forekommer mange gentagelser.

Børneperspektivet inddrages og ved brug af sangkuffert er det meget tydeligt. Artefakter viser en sang og der udvikles sprog. Der bliver også taget udgangspunkt i børns interesser – og sprogligt gives alderssvarende opgaver.

Læringsmiljøer ændres, når børnenes behov og interesse ændres.

Der er ophængt rimord, anvendes kuffert med indhold til traditioner og sanglege.

At tillære sig sproget er også at lytte. Så det pædagogiske personale skal lytte og følge børn, som fortæller noget ved at hente os, holde os i hånden, hoved på skrå eller hvordan deres kropssprog tydeliggør deres måde at italesætte ønsker, behov eller udfordringer.

3-6 år:

Der kan ikke ikke kommunikeres.

Sproget er en stor del af barnets udvikling til at blive et menneske med mod på livet, men det står aldrig alene.

Uanset hvilket læreplanstema der er i spil, er sproget en del af udviklingstænkningen.

Det pædagogiske personale har hele tiden fokus på at bruge

sproget. Børnenes handlinger og initiativer italesættes, og børnene hjælpes til at udfolde sprogets nuancer – blomster er ikke kun blomster men tulipaner, roser og på denne måde ikke forsimpler sproget.

Der skabes mulighed for mindre grupper, hvor der er mere tid, færre forstyrrelser og plads til nærvær og taletid, så det enkelte barn får mulighed for at øve sig og mødes i NUZO. Den nærværende voksne er meget opmærksom, og skaber mulighed for dialog barn/barn og voksen/barn. Personalet kan ikke altid forberede sig på de sproglige udfordringer, men er klar til at understøtte og guide den sproglige udvikling for det enkelte barn. At tale er også at lytte, så det er vigtigt, vi lytter til deres ord, og ikke afbryder før tid.

I uderummet er alle mere rummelige også på den sproglige udvikling.

I Vejen kommune udarbejdes sprogvurderinger efter behov i Rambølls værktøj Hjernen og Hjertet. Disse data kan tilkalde eksterne samarbejdspartnere fra Tale – høretemaet. Derudover etableres der sproggrupper i institutionerne for både 1- og 2-sprogede børn. Vi vægter relationsarbejdet i mindre grupper og der er fokus på forudsigelighed, gentagelser, læring gennem leg og bevidst planlagte tiltag. Der er et øget fokus på 2-sprogs børn.

Vi arbejder bevidst med barnets kommunikationsstile og bruger viden omkring sproghuset i vores kommunikation med barnet.

Det pædagogiske personale guider børnene verbalt og nonverbalt i hverdags rutiner, konflikter og følelsesmæssige udfordringer sprogligt. Følelser bliver italesat og barnets alsidige personlige udvikling understøttes.

Mangfoldigheden i at have flere sprog blandt børnene er en gave, som skaber kendskab til flere kulturer.

Bøger står i børnehøjde og tilpasset aldersgrupper. Der læses højt på grupperne og der er mulighed for dialog om historien. Desuden anvendes der fortællinger, rim og remser, digitale medier og sanglege.

Ved at koble bevægelse og sprog sammen i form af sanglege/udeliv, giver det børnene mulighed for at sanse sproget og få en kropslig fornemmelse af sproget.

Når der arbejdes i læringsgrupper, er der i målsætningen altid en sproglig udvikling, som tilgodeses.

Vi modtager bøger fra biblioteker, så der er mulighed for at tilpasse bøger efter gruppens eller barnets individuelle behov.

Vi er mere ude ned inde og har derfor en 'øget fokus personalets positionering i forhold til, at alle børn har mulighed for sproglige interaktioner med andre børn og voksne.

Vi arbejder ud fra en science pædagogiske tilgang hvilke bevirker at vi stille flere spørgsmål en svar. Dette gør vi blandt andet for at understøtte barnets sproglige refleksionsevne og udvikling.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

De pædagogiske læringsmål:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Dagtilbuddets refleksion

0-2 år:

Alle vuggestuer i område 2 har været på et længerevarende kursus med Nanett Borre. Nanett har bidraget med flere teoretiske oplæg, som har omhandlet krop, sanser og bevægelse. Derudover har hun været inspirator til de pædagogiske læringsmiljøer i vuggestuerne.

I vuggestuen er det vigtigt, at der er pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes motorik og sanser.

Vi har læringsmiljøer der understøtter:

- Tumble, hoppe, kravle op og ned
- Forskellige underlag, som styrker barnets sanser og balance
- Et sted hvor der eventuelt kan bygges en hule, hvor man kan putte sig og slappe af
- En hængekøje/gynge med sving for at stimulere sanserne.

Vi justerer, når vi kan se, at børnene kalder på noget. Vi har et pejlemærke, og det er, at hvis vi har sagt nej et par gange så skal vi lave noget om.

Vi finder en løsning/kompromis for, at børnene kan deltage i fysiske aktiviteter. Vi kan fx tage en løbecykel eller scooter med på en tur til de børn, der ikke kan gå særligt langt, så de stadig kan deltage når vi er på tur. På den måde sparer de lidt på kræfterne, men er stadig i bevægelse.

Vi arbejder meget med fokus på op og ned i arousal, det er vigtig læring for det enkelte barn.

Vi er meget ude på legepladsen eller på ture i lokalområdet. Når vi er ude, arbejder vi ud fra de samme paramenter som i det ovenstående

3-6 år:

Det sker hele tiden..... Alle børnehaver i område 2 har været på kursus "kroppens hus" med Nanett Borre. Det har bidraget med flere teoretiske oplæg, som har omhandlet krop, sanser og bevægelse. Derudover har hun været inspirator til de pædagogiske læringsmiljøer i børnehaverne.

Der opfordres i alle læringsmiljøer til, at det motoriske bliver stimuleret og udviklet. Det er i hverdagsrutiner, som for eksempel at lyne jakke, sætte sig på stol, kravle op og ned – at blive

selvhjulpen og derigennem opleve succeser. Her er personalets positionering i spil – gå foran, ved siden af og bagved.

Bevægelse er både vilde og mere rolige lege. Det kan kunne forholde sig i ro er også en motorisk udfordring, hvor kroppen skal have de rette stimuli igennem den tidlige barndom for at det kan lykkes. Vores kroppe er skabt til at bevæge os. I vores udeliv vil man derfor kunne få øje på hængekøjer, motorikbaner etc. alt sammen for at sikre at barnet kan få alle tilbud til kroppens bevægelse.

I udelivet er der bevidst tænkt grovmotoriske udviklingsmuligheder ind i legeredskaber og indretning, og der er plads til udfoldelse. Udelivet tilbyder barnet at bruge sin krop mere intuitivt, og kan dermed spontant tilfredsstille det barnets krop mærker det har behov for.

Det pædagogiske personale vurderer, hvad børnefælleskabet kan have brug for at stimuli, og laver læringsmiljøer, der byder ind til det. Eks. Stimuli af labyrintsansen, hvor der er blevet sat forskellige forhindringer op i udelivet. Et tilbud der står i flere måneder fordi vi kan se, at børnene søger det og de spejler sig i hinanden, og dermed får de af egen lyst og motivation lyst til at øve sig og lære kroppen nye bevægelser. En pædagog fortæller, at en pige havde svært ved at svinge sig rundt på en bom. Pædagogen observerede, at pigen hver dag, sammen med de andre børn, løb hen til motorikbanen og øvede sig- efter en uge lykkes det hende

Det finmotoriske område tilgodeses både inde og ude. Alt hvad der kan leges og gøres inde er også i udelivet i område 2. Der arbejdes med perler på snor, puslespil, små lego, tegning og andre kreative aktiviteter. Yderligere tilbyder udelivet også finmotoriske tiltag i forhold til bærplukning, blomsterplukning og indsamling af biller og andre smådyr. Hvordan får man en snegl af en brændenælde uden at brænde sig? Det er en finmotorisk øvelse.

Høj og lav arousal tænkes bevidst ind af det pædagogiske personale.

Knud Helborn siger: de voksnes ro bliver til børnenes ro. Det pædagogiske personale kan vise en ro og være rollemodel ved at lege med på en vild bjørneleg, og barnet oplever at blive set og forstået og herigennem udvikle sig motorisk uden at blive bremset, for derefter at komme i ro, og varetage andre motoriske udviklingsmuligheder.

Musik i kroppen – det skal danses ud og skal ikke gøres passivt.

Det er vigtigt, at børn sanser i hverdagen og mærker forskellige underlag og temperaturer inde og ude – og her skabes udvikling både fin- og grovmotorisk i disse situationer.

Fysioterapeuter kan indkaldes, hvis der er ukendte udfordringer hvor vi har brug for ekstern ekspertise.

Natur, udeliv og science

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Det pædagogiske personale skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser samt støtte og guide dem i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner.

De pædagogiske læringsmål:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed..

Dagtilbuddets refleksion

0-2 år:

I område 2 siger vi; "vi er mere ude end inde" vi arbejder pædagogisk ud fra idéen om, at de fleste børn leger bedst i udelivet.

I vuggestuen er første møde med naturen primært på vores legeplads. Vi er på legepladsen hver dag ellers tager vi på tur i den omkringliggende natur.

Vi taler om vejret – regner det og bliver vi våde, eller blæser det på vores kinder.

Vi voksne er rollemodeller, hvor vi med vores begejstring blandt andet fortæller om de forskellige fugle – er de store eller små – hvilken farve har de eller om de små dyr der gemmer sig under stenen. Vi pirrer børnenes nysgerrighed. Det skal være sjovt.

Vi finder ting i naturen sammen med børnene. Sidst fandt vi nogle pinde, der pludselig blev til slanger, og vi gav dem øjne, næse og mund. Efter Corona-tiden er vi blevet rigtig glade for legetøj fra naturen. Det appellerer mere til børnenes fantasi.

Vi klipper grene af og laver huler – mærker på bladene – de er friske og opdager at når vi kommer ud til hulen dagen efter er bladene krøllet samme.

Hvordan tænker vi science i vuggestuen?

Vi siger "Hvad sker der hvis" f.eks vi laver store sæbebobler – hvilken farve har de, de går istorykker, det klister. Efter vi er færdige med at lave sæbebobler skal vi ryde op – børnene hjælper med at hælde vand på fliserne og skrubbe dem med en kost – pludselig bliver vandet til en flod og vi voksne leger med. Vi følger børnenes spor.

"Hvad sker der hvis" vi putter sten i spand der hænger på en snor eller hvis vi putter blade i spanden?

Alle læreplanstemaerne er i spil i naturen, de flettes ind i hinanden. Der er læring hele dagen og i naturen.

3-6 år:

Udeliv:

I område 2 siger vi; "vi er mere ude end inde" vi arbejder pædagogisk ud fra idéen om, at de fleste børn leger bedst i udelivet.

Børns ophold i naturen har en positiv effekt på børns trivsel og læring, ligesom børn som tilbringer størstedelen af dagen udenfor, har en større arbejdshukommelse og en højere grad af opmærksomhed. Det kan være en rigtig god kompetence at have i børnenes videre liv.

Naturområdet har betydning for leg og legens betydning. Der er masser af rum og højt til loftet. Der kan leges uforstyrret og fantasi får gode vilkår. Udelivet kan udvikle det grovmotoriske, og skal benyttes så meget som muligt. Det er vigtigt, at der er forskellige underlag, som bakker, krat, græs, klatretræer, sol, skygge, vind og læ. Der kan opleves årstider og kendskab til indvirkning på kroppen og humøret.

Vi er ude i al slags vejr. Her bruger vi både primære og sekundære sanser. I udelivet er plads, og der opleves at der er færre konflikter. Børnene skaber flere og andre legerelationer i udelivet. Der er flere fællesskaber med forskellige sammensætninger. Udelivet tilbyder læringsmiljøer der er fleksible og der opleves derfor at flere børn har plads til at finde deres sted, hvor de kan være i fordybelse. Børnene har mulighed for at skabe deres egne meningsfulde læringsmiljøer. Eks. Et dæk med et bræt, kan af nogen blive brugt som vippe, af andre som en vægt.

Det pædagogiske personale skal være nærværende, følge op på deres undersøgelser, spørgsmål og undren. Det er vigtigt, at følge børnenes interesser og udvikle, guide og vejlede.

Personalet oplever, at der er mere plads til det enkelte barn og fællesskabet og udvikling, læring og trivsel i uderummet.

Forældresamarbejdet har også gode vilkår i uderummet, i forhold til at der er god plads.

Natur:

I læringsgrupper bliver naturen inddraget ved at følge børns interesser, og sammen findes der viden og mulighed for ny læring.

Science:

Science er en eksperimenterende tilgang, som er rettet mod, at børnene begynder at få erfaringer med årsags- virkning sammenhænge. Eksempelvis; vands tilstandsformer - fra frossen til tøj. Science kan foregå alle steder, men naturen er et rum som særligt kan appellere til børns nysgerrighed og lyst til bruge både sin krop og fantasi.

Mikroforsker metoden bliver flittig brugt, og det gør at det pædagogiske personale og børn udforsker sammen. Børnenes ideer og interesser kommer i spil. Som pædagogiske personale skal vi kunne flytte os sammen med børnene. Det de er optaget af bliver italesat og børnenes hjælpes med at komme med forslag til hvorfor de er tror det er således og hvordan det kan undersøges nærmere. Denne inddragelse skaber fordybelse og opmærksomhed for børn og voksne.

Hvorfor kommer der skyer? Der er tid til at give dem passende forklaringer om det, de er optaget af. Her kan børn give anledning til et tema, der kan arbejdes videre med.

Børns nysgerrighed skærpes og udvikles, når de får tid og plads og svar på det som undersøges. Det giver børn selvtillid og selvværd at der ikke nødvendigvis er rigtige svar, men at det er mulighed for at byde ind og føle sig lyttet til.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis.

De pædagogiske læringsmål:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Dagtilbuddets refleksion

0-2 år:

Læringsmiljøerne er opdelt i funktion og farver. Et læsehjørne med et rødt tæppe og bøger. Et fordybelseshjørne med et blå tæppe og legetøj, som anvendes her. Dette skaber overblik for barnet og genkendeligheden giver mulighed for tryghed.

Læringsmiljøerne er i spil i læringsgrupperne. Her kan der også være et produkt, hvor der skabes et billede eller andet for at have denne del repræsenteret, men styret af den voksne.

I hverdagen er vores kultur: dele legetøj, vente på tur, medbestemmelse på samlings, hjælpe ved bordet, rydde lidt op, have øje for hinanden.

Det kulturelle omkring årstider, traditioner og højtider er en del af vuggestuen og varetages alderssvarende. Dette gælder også afholdelse af fødselsdage.

Det kreative og det skabende skal være tilgængelige i børnehøjde.

Det pædagogiske personale drøfter refleksioner på gruppemøder og iværksætter efterfølgende tiltag i form af ændringer eller nye tiltag.

Kultur er også i spil, da der er flerkulturelle familier, som skal tilgodeses og være synligt og bevidst arbejde, at det er en værdi i hverdagen.

3-6 år:

I praksis er vi mere ude end inde og vi har fokus på læringsmiljøet som varierende og fleksibel. Her kan der i fællesskaber skabes muligheder, for at arbejde med forskellige materialer og oplevelser, hvor processer er vigtigere end produktet.

Vi er optaget af årstider og traditioner, hvilket vores pædagogiske aktiviteter understøtter i disse perioder.

Vi holder fastelavn, påske, jul osv. Disse traditioner giver indblik i en kultur, der er en genkendelig kultur, hvor nissen eksempelvis kommer frem til jul hvert år.

Vi holder fødselsdag for det enkelte barn, nogen gange i institutionen med de traditioner vi har og andre gange er vi hjemme hos det enkelte barn, og her får børnene et indblik i, at tingene/traditionerne kan være forskellige. Dette er et eksempel på et læringsmiljø, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Vi arbejder med børnefællesskaber, og det understøtter mange traditioner i form af sange, fortællinger og lege, hvor vi sammen får en oplevelse.

Ligeledes tager vi på ture ud af huset. Besøger det lokale der ligger lige omkring institutionen og andre gange længere væk f.eks. til biblioteket, biografen eller brandstation. Dette giver børnene en læring om den kultur, der er der og ligeledes giver det gruppen en fællesskabsfølelse.

Vi mødes i fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at udtrykke sig, samt være undersøgende på omverden. Dette er et læringsmiljø, hvor barnet kan være den skabende, både som tilskuer og aktiv deltagende.

UDVIKLINGSPLANER

Område 2 - tilsyn har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.

EVALUERINGSKULTUR

Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det kan fx ske, ved at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse af og systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring og trivsel og udvikling. Det kan give anledning til justeringer, så det pædagogiske læringsmiljø bedst muligt understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Kravet om etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddet skal understøtte, at personalet udvikler en fagligt selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis. Den faglige og selvkritiske tilgang skal bidrage til, at personalet får øje på deres praksis, tænker over den og ser mulighederne for at ændre praksis, hvis der er behov for det, hvilket i sidste ende skal udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis.

Den enkelte leder er ansvarlig for sit arbejde over for kommunalbestyrelsen. Det er inden for rammerne af kommunalbestyrelsens fastsatte rammer og retningslinjer op til den enkelte leder af dagtilbuddet at beslutte, hvordan evalueringen konkret foregår og gennemføres.

En systematisk og udviklende evalueringskultur er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, og målet er bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene gennem en systematisk evalueringskultur og en meningsfuld og udviklende feedback til det pædagogiske personale.

Det er ikke hensigten, at det enkelte barn skal evalueres, idet fokus i evalueringen er sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, herunder hvorvidt det pædagogiske læringsmiljø fører til den trivsel, læring, udvikling og dannelse hos børnene, der ønskes (Hovedpublikationen, s. 50).

HVAD SIGER LOVEN?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

>Skriv her.<